

Халг шаири Сәмәд Вурғунун анадан
олмасынын элли иллийи мунасибәтилә



—Яә әй Вурғун, ки, һәр ше'рин, сөзүн бир ядикар олсун!
Вәтән андын, вәтән әшгин, вәтән мүлкүндә вар олсун!

К И Р П И



Әлли илдир дөйүшдә
Партиядан, Вәтәндән алмысан илһамыны.
Шанлы байрам күнүндә, гәбул әт сән
„Кирпи“нин гардашлыг саламыны!

ГУШУ ГУШ ИЛӘ ТУТАРЛАР

«Гушу гуш илә тутмагда» башгаларыны билмирик, амма милис капитаны Ч. Исмиевни габиллийәтинә сөз ола билмәз. Киши бу мәсәләдә лап устадыр.

Исмиев бир чох районларда олмуш вә чохла «гуш» овламышдыр. Биз бурада онун тутдуғу «гушларын» сияһысыны вә кәздийи районларын адыны һесаblasаг, мәтләб узанар вә мөгсәддән узаглашарыг. Буна көрә дә онун сон гуллуғ ери олан Сумгайыт шәһәриндәки фәалийәтини вә бурада тутдуғу «гушлары» нәзәрдән кечирсәк кифайәтдир.

Юхарыда демишдик ки, Исмиев милис капитаныдыр; йәни онун вәзифәси Совет ганунларынын кешийиндә дуруб оғру вә надүрүст адамларла мүбаризә апармагдыр. О, бу мүбаризәни апаранда гушу гушла тутмағы унутмур. Сумгайыт санитар эпидемик станциясы ишчиси Москвина кәлиб Исмиевдән хаһиш әдир ки, «мәним паспортуму гайтарын».

Исмиев дейир:
— Кет сабаһ кәл, өзүн дә чалыш ки, миннәтчи илә кәлән. Амма миннәтчи кәрәк гадын хейлағы олсун...

Көрүнүр Москвина ишарә баша дүшән деийлимиш. Беш ай милис идарәсинә аяг дөйүб паспорт истәдикчә Исмиев она дейирди:

— Ахы сәнә дедим ки, миннәтчи тап!

— Йолдаш Исмиев, миннәтчи нәйә лазымдыр?

— Гушу гушнан тутарлар, баша дүшдүн, я йох?

Нәһайәт, Москвина өзү илә бир гырлыфырлы «миннәтчи» кәтирмәйә мәчбур олду вә паспортуну алыб кетди әвинә.

Белә ишләрдә Исмиевни тәчрүбәси чохдур. О ишләдийи районларын һәр бириндә әвләнмиш, сонра арвады гоюб әкилмишдир.

«Гушу гуш илә тутмаг» мисалындан Исмиев һәмишә илһам алыр. Бир дә көрүрсән о, чинәйәткәри мәсуулийәтә чәлб әтмәйә кедир. «АУ-33—83» нөмрәли машины олан Новрузәли Бахшәлиев ады бирисини чағырыб дейир:

— Машиныны сазла, тәдарүк көр, узаг ерә сәфәрим вар!..

Исмиевдән сорушурлар:

— Йолдаш капитан, Тбилисийә, вәзифә ичрасына кетмәк үчүн дөвләт сәнә йол хәрчи вериб, дәмир йол гатары да аяғынын алтында һазыр, даһа бу хүсуси машин саһибинә гошулуб йола чыхмаг нәйә лазымдыр?

О дейир:

— Гушу гуш илә тутурам. Бахшәлиев чанлара дәйән оғландыр, өзү дә свой... Яхшы да йол йолдашлығы вар.

Доғрудан да Тбилиси сәфәри Исмиев үчүн

марағлы кечди. Он беш күнүн әрзиндә Бахшәлиев гоймады онун руһу да инчисин.

Бир дә көрүрсән Сумгайыт колхоз базарында, тәрәвәз будкасында кешниш-кәвәр дәстәләри арасына он беш чүт әнтигә фасон гадын туфлиси кириб. Исмиевдән бу кәләйин сәбәбини сорушанда дейир:

— Йәгин ки, көйәрти сатан гушу гушнан тутмаг истәйир. Туфли илә базары гызышдырыр ки, вәзәри чох сатылсын. Нә ишиниз вар, гой киши ишини көрсүн.

Исмиев бә'ән папағыны гоюр габағына, чумур фикир дәрәсына, башлайыр хәяләт әләминдә өз-өзү илә данышмаға:

— Габил Мурадов «Закпромстроюн» 3 нөмрәли ятагханасында шалвар гоймады ки, оғурламысын. Ону һаггында кәлән сигналлары гулагардына вурдум. «Колхозчу» Абдулла Сейидгулу оғлу әлиндәки вәсигәйә көрә Бузовна вәзәриси сатмалыдыр, амма о, һәр күн Кәдәбәй картофу сатыр, мән дә сөз демирәм. «Закпромстроюн» фәһлә тәһизаты шәбәсинин мағазә мүдир Бөйүкаға Әсәдов маллары гиймәтиндән баһа сатыр, кефинә дәймирәм, дейирәм гәдәшдир, лотуоғландыр, гой мәним дөврүмдә кеф чәксин... Яхшы... Олмады әлә, олду белә... Бирдән мәнән һагг-һесаб истәдиләр, дедиләр: «Нә үчүн буларын барәсиндә тәдбир көрмәмисән?». Нә чаваб верәрәм?

Бу чүр суаллар Исмиевни ганыны хараб әдир. Бир дәфә ганынын лап гара вахтында кефини бир аз дурутмаг истәди. «Яхшысы будур, дурум чыхым күчәйә, кәзән аяға даш дәйр, көрүм бәлкә киримә кечән ола, тутам басам дама, көнлүм бир аз ачыла!»— дейиб күчәйә чыхды, әлә дәлләкхананын янына чатанда көрдү ки, бир нәфәр дивара сөйкәниб, нә исә фикирләшир.

— Адә, кимсән вә нәчисән?— деди.

— Йолдаш Исмиев, мәни танымырсан? Подвоканянам да!..

— Подвоканянан? Көзүм айдын, әлә мәнә дә сән лазымсан, кәл далымча!..

Подвоканяну гузу кими дүшдү капитанын янына, кәлиб чыхдылар милис идарәсинә. Исмиев камеранын гапысыны ачыб деди:

— Буюр ичәри көрәк!

— Мән?

— Йох, мән!

Подвоканяну бир камера бахды, бир дә өзүнә истәди кирмәсин, амма Исмиев итәләйиб ону салды ичәри вә гапыны гыфыллады. О ятан гардаш, киши беш күн бир бөйрү үстә ятмалы олду. Беш күндән сонра гапыны ачыб она дедиләр:

— Инди кедә биләрсән.

— Бәс мәнни нийә тутдунуз вә нийә бура хырсыныз?

— Узун данышма, йохса Исмиевни ачығы тутар, сәнин үчүн яхшы олмаз... Узусулу кет, һеч далына да бахма!

Подвоканяну бу ағыллы мәсләһәтә гулаг асмайыб, чәзә-фәзә әләмәйә башлады. Кедибкәлди вә сәнәдләрини тәләб әтди. Ахырда Исмиев өзүндән чыхыб мис сәси верән бир силлә илә онун гулағынын дибини гызышдырды. Подвоканяну кичәлләниб ерә йыхыланда, гарына бир юмруг вуруб юхары галдырдылар вә бир тәпик илә палаз кими сәрдиләр ерә.

Исмиевни бу мәнәртини языб гойдулар папкада олан башга кағызларын янына, папка шиши вә шишидикчә дә ий вермәйә башлады. Бу пис ий Исмиевни нараһат әтди. Хүсусилә брадакы бир кағыз парчасы капитанын һеч хошуна кәлмирди. Бир күн милис идарәсиндә папканы ачыб о кағызын дәйишдирдийини көрүб сорушдулар:

— Йолдаш Исмиев, дейәсэн иш ичиндән иш чыхарысыныз?

— Йох, гушу гуш илә тутурам, көһнәсини көтүрүб, еринә тәзәсини гоюрам ки, бә'зи адамларын дили гыса олсун.

Сумгайыт милис идарәсиндәки «бә'зи адамлар» бу гуш мәсәләсинә әтираз әтмәк истәйирләр. Лакин онларын сөзүнә гулаг асан кимдир? Исмиевни Назирликдәки достлары онун кими «бачарыглы» адамы бурачыб, Исмиевдән шикәйәт әдәнларин тәрәфини сахламаячлар ки... Чох данышсалар өзләрини ишдән чыхарыб, Исмиевни әл-голуну ачарлар вә дейәрләр: гой киши гуш тутуб дөвран сүрсүн.

**„КИРПИ“ НИИ
РУБАИЛӘРИ**



Пейсәрим йоғундур, боюм бәстәдир,
Мүфәттиш сөзүндән гулаг сәсдәдир.
Ейиб көкәлмишәм, өзүм яхшыям,
Ферма гоюнлары лап чан үстәдир.



Дүняя бешкүнлүк кәлмишәм гонаг,
Һәмдәммим чанандыр, бир дә ки, араг.
Үч арвад, беш ушаг мәни ахтарыр,
Мән ени бир дилбәр эдирәм сорат.



Билик дедикләри бир каинатдыр,
Буну ки, билирәм үрәйим шаддыр.
Адыма «кандидат наук» дейрләр,
Языб-яратдығым тамам ситатдыр.



Чох көзәл не'мәтдир, тәнгидә варам,
Тәнгид эләмәйә чох һәвәскарам.
Элә ки, өзүмү тәнгид этсәләр,
Вурарам, йыхарам, һирсдән партларам.



Рәисәм, һәр ишә ихтиярым вар,
Амма һеч биринә вермирәм гәрар.
Башымы чәнчәлә салмамаг үчүн,
Көзләрем өзкәләр язсын дәркәнар.

Сәмәд Вурғун—сатирик

Рәссам З. КӘРИМБӘЙЛИ



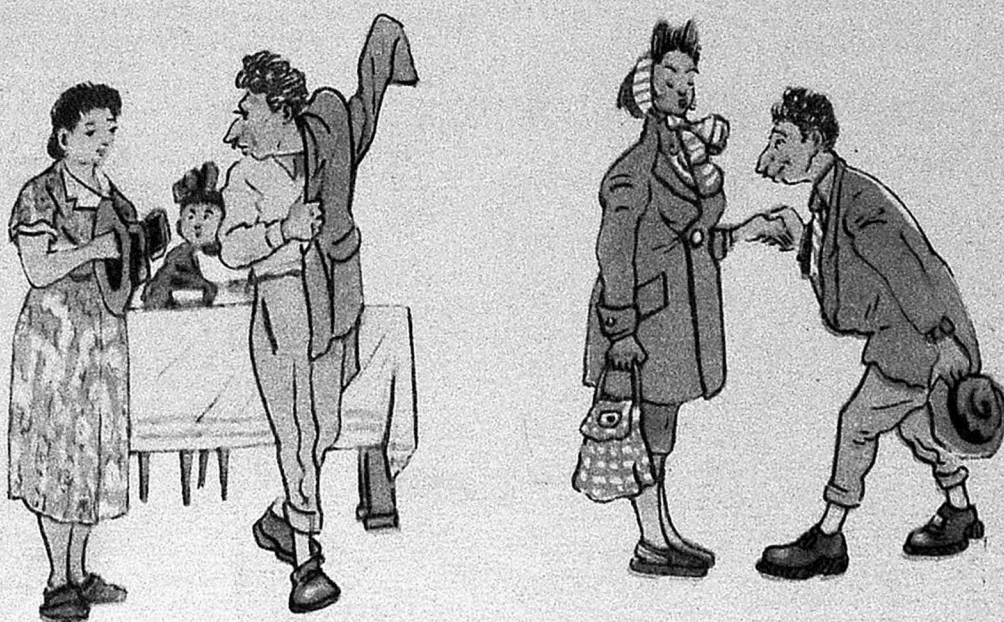
Онлар да бир фындыг бойда иш көрәр,
Өзүнү аләмдә икид көстәрәр,
Һәлә габагчадан шәсти учалар,
Ғый вуруб аләмә һай-һарай салар,
„Яратдым“ дейәрәк һеч дә утанмаз..
Онлар талеини дүшүнсүн бир аз.

(„Чил тоюғун тәк юмуртасы“ ше'риндән)



Пул верин! Чох верин! Мән сәнәткарәм!
Йохса сиясәтлә позулар арам..
Ағзыма гыллы бир довшан да сығмаз,
Мәним дә гәдрими билсинләр бир аз.

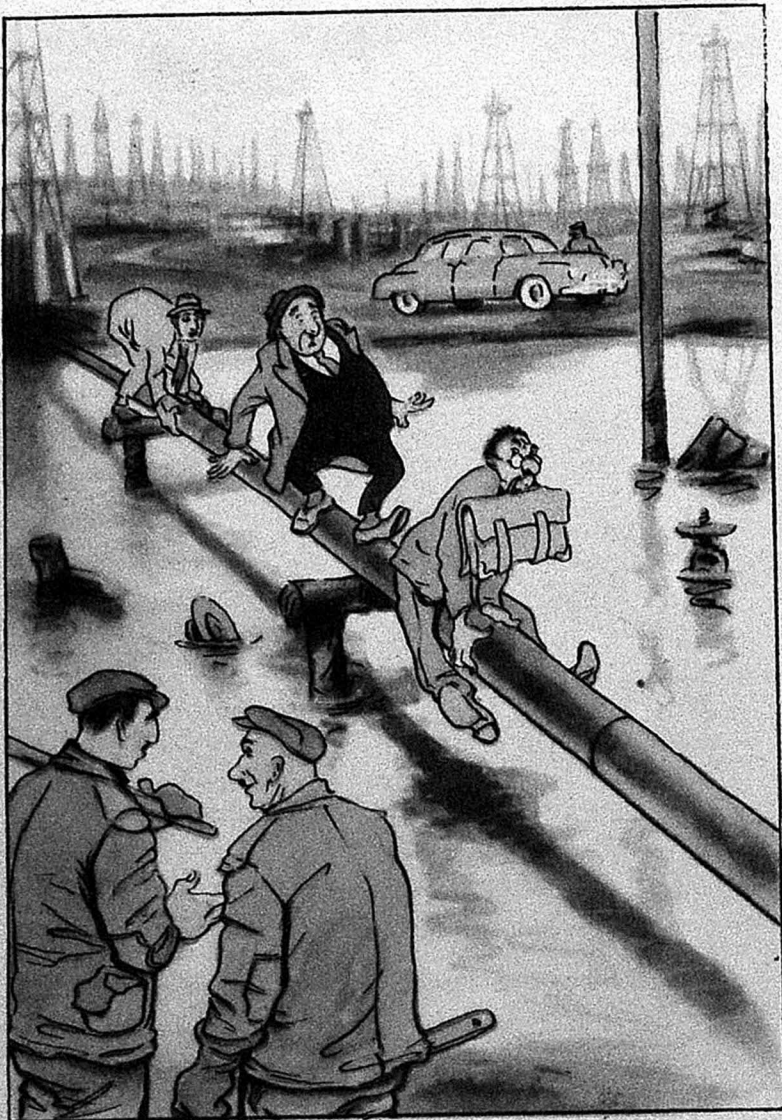
(„Әһли-гәләм“ ше'риндән)



Ибарәләр долу ними яғар онун ағзындан,
Отуз дәфә мәһәббәтә дүчар олмуш азындан.
О һәр ахшам ювасындан чыхар ичлас адына,
Ялан сатар эвиндәки ана олмуш гадына.

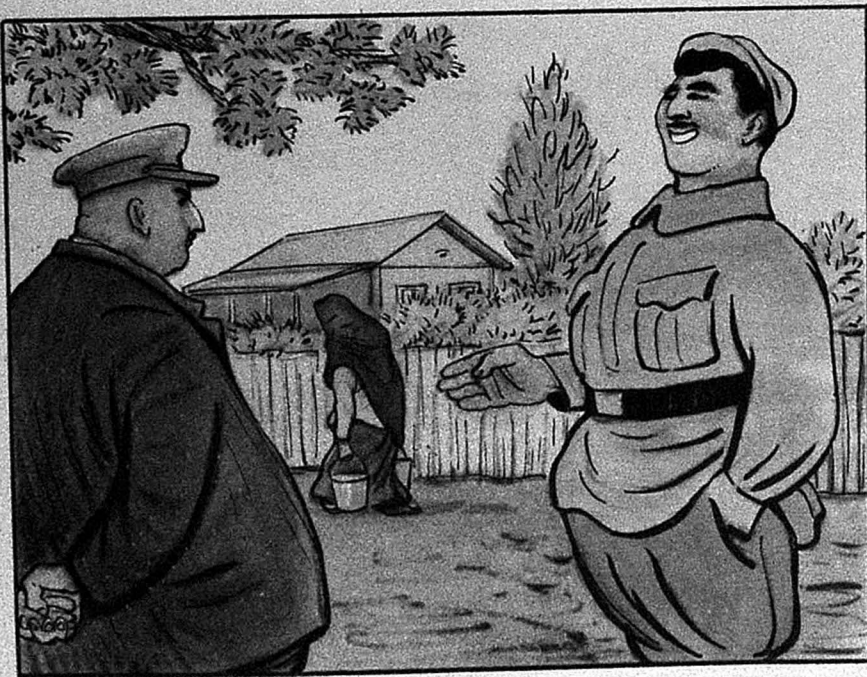
(„Хейрә-шәрә ярамаз“ ше'риндән)

Рәссам П. ШАНДИН



Нефт мө'дәнләрində сирк оюну

Рәссам В.с. ТЕРНАВСКИ



— Ай оғлум, нәнәнә көмәк эләсәнә!
— Эйби йохдур. Чаны бәркдир. Мүндә он дэфә сүя кетсә дә йорулмур.

ҮЗҮРЛҮ СӘБӘБӘ ЖӨРӘ

Азэртичарэтин Кировабад шө'бәси директору Сурхай һачыевин кабинэтинә көдәкбойлу, гырмызыянаг бир адам дахил олуб, элиндәки кағзы столун үстүнә гойду. Директор тәччүблә сорушду:

- Бу нәдир?
- Халг һакиминин һөкмү.
- Енә дә?
- Бәс нечә?

Һачыев автомат ручкасыны элинә алыб дәркәнар язды: «Мүһасиб, пул верилсин!»

Көдәкбойлу адам алдығы пулу гармалайыб чибинә гойду, өзүндән, халг һакиминдән вә директорундан разы һалда кассадан узаглашды...

Үч-дөрд ай кечәндән сонра енә дә һачыевин кабинэсиндә бу сәһнә тәкрат олунду. Директор өзүнү бир гәдәр тох тутуб деди:

— Йолдаш Александр Арзаян, сизә үзүрлү сәбәбә көрә бош кәздийиниз үчүн ахырынчы дэфә пул верирәм. Эшитдинизми?

Арзаян күлүмсәди.

— Сағ олуруз, һөрмәтли директор! Яхшылығынызы унутмарам. Нейләмәк олар! Халг һакими Мәммәдов йолдашын һөкмү беләдир. Оун кағзы сизин үчүн дә ганундур, мәним үчүн дә. Чибиниздән вермирсиниз ки... һөкүмәтин пулудур, горхма, белә-белә шейләрлә гуртармас. Һәләлик сағ олу!

Александр Арзаян Азэртичарэтин Кировабад шө'бәсиндә экспедитор, сатычы, мағазә мүдирин вә башга вәзифәләрдә ишләмишдир. «Ишләмиш» дейәндә эслиндә күчәләрдә бош-бошуна кәзиб мааш алмышдыр. О, маашы чох вахт халг һакиминин вәситәсилә алып, өзү дә бир дэфә йох, беш дэфә йох, он доггуз дэфә... Бәли, бәли, С. һачыев, я да ондан габагы директорлар, он доггуз дэфә Арзаянын мәһкәмәдән кәтирдийи кағзын үстүнә «мүһасиб, пул верилсин!» сөзләрини язмышдыр. Сиз әлә зәһн этмәйин ки, она йүз, я ики йүз манат пул верилмишдир. Арзаян ишләмәдән «үзүрсүз сәбәбә көрә» 14 мин манатдан артыг пул алмышдыр.

Кировабаддакы халг һакими Мәммәдов вә тичарәт тәшкилатларынын рәһбәрләри чох әлначыгдырлар. Халг һакими Ф. Мәммәдов ағына-бозуна бахмадан һөкм верир. һачыев дә бу һөкмләр әсасында пул бура-хыр.

1954-чү илдә Азэртичарэтин Кировабад шө'бәсиндә айры-айры адамларә «үзүрлү сәбәбә көрә» 21.453 манат, кечән ил 14.735 манат, бу ил исә бир нечә мин манат пул верилмишдир. «Үзүрлү сәбәбә көрә» пул алмаг бурада адәт олмушдур.

Кечән ил «Кировабадский рабочий» гәзети ерли Совет вә тичарәт органларынын нумайәндәләри илә бирликдә рейд кечирәрәк, тичарәт гайдаларынын кобудчасына позулмасы һалларыны мейдана чыхармышдыр. Шәһәр партия комитәсинин бүросу да рейд материалларыны бәйәнди вә дүзкүн һесаб этди. Сатычы вә мағазә мүдирләриндән Лүсюк Арустамян, Гошун Пашаев, Иса Мәһәррәмөв, Муса Намазов вә башгалары ишдән чыхарылды.

— Нә олсун ки, бүро дүзкүн һесаб этди?! — дейә, Кировабад шәһәри Сталин районунун биринчи данрә халг һакими Ф. Мәммәдов гәләми элинә алыб, һөкм далынча һөкм верди вә ишдән чыхарыланларын һамысыны өз ерләринә гайтарды.

Кировабад шәһәр дөвләт тичарәтинин мүфәттиши У. Ағаев дә күндә бир һава чалыр. О, 12 нөмрәли мағазанын ишчиси Чаббар Мустафаев ишдән чыхармағы С. һачыевә тәклиф этди. Ағаев нә фикирләшдисә, беш күндән сонра һачыевә белә язды: «Мустафаев һаггында сәһв олудур. Ону ериндә сахламаг лазымдыр».

Дэфәләрлә тичарәт гайдаларыны поздуғу үчүн 82 нөмрәли мағазанын мүдирин Ханым Әлиева ишдән чыхарыланда да Ағаев онун имдадына чатыб, һачыевә белә язды: «Ханым Әлиеванын әввәлки вәзифәсиндә сахланмасыны мүмкүн һесаб әдирәм». Үрәйи кенишликдә Ағаев халг һакими Мәммәдовла ярыша биләр. Онлар тичарәт гайдаларыны позанлары, бөйүк һәвәслә ишә дүзәлдирләр.

Белә кениш үрәклиләрин сайәсиндә С. һачыев дә «үзүрлү сәбәбә көрә» дөвләт кассасынын ағыны кениш ачыбдыр.

Амма, «үзүрлү» сәбәбләрә көрә һавая соврулан дөвләт пулу үчүн үзүр тапмаг «бу үрәйи кениш» адамларә чох чәтин олачагдыр.

К. ХРОМОВ.

Тәнгидчи

Бир галаг аг кағзы
Стол үстә дүзәрәк,
Гаршыдакы китабы
Аста-аста сүзәрәк
О, хейли фикрә далды,
Беш-он вәрәг охуюб,
Элинә гәләм алды.
Башлады ки, нә билим,
Әдибин дили сәлис,
Образлары чанлыдыр.
Амма, бә'зи ерләрдә
Фикирләр думанлыдыр.
Сонра язды: «роман»да
Охучуну чәлб әдән
Мараглы сәһнәләр вар.
Өн плана чәкилиб

Әсәрдә гәһрәманлар.
Анчаг енә китабда
Зәһф чәһәтләр вардыр.
Бунлар арадан галхса
Әсәр өз гиймәтини
Бирә-беш артырарды.
Кичик бир мәгаләдә
О, һәр шейдән данышды.
Бу «әдәби приюм»
Она чохдан танышды.
Һәр нә язырса-язсын,
Будур онун гайдасы.
Лакин билмәлидир ки,
Белә мәгаләләрин
Йох һеч кимә файдасы.

Зәһид НҮСЕЙНОВ

ГОЙ ГУБАДЛЫЛАР ДЕЙЭН ОЛСУН...

Үч нэфэр чаван оглан отагын гапысыны ачыб ичэри баханда, пионер эвинин мүдери Әлиевин үзү күлдү.

— Буюрун!.. Буюрун!.. Хош кэлмисиниз, бизим пионерлер! Кэлин ичэри!..

Район бэдэн тәрбийәси комитәсинин сәдри Баһадыр һәзиев Әлиевин сөзүнү яримчыг кәсди.

— Сән дә гоймазсан ишимизи көрөк. Ким ичэри бахырса япышырсан яхасындан ки, пионер... пионер... Дөшләриндәки комсомол нишаныны көрмүрсән? Бунлар бизим кәч бэдэн тәрбийәчиләримиздир. Буюрун ичэри, сизи хош көрдүк!

Элэ бу заман район ДОСААФ-нын сәдри Әкрәм Исмайылов өзүнү ирәли верди.

— Ай чаным, бэдэн тәрбийәчиси нәдир... пионер нәдир? Бунлар ДОСААФ-ын һалалча үзләрндир. Тәлимат алмага кәлибләр, ичэри буюрун, бу саат мән сизә тәлимат верәрәм, — О, мизин үстүндәки тәлимат китабчасыны көтүрүб ушаглара ер көстөрмәк истәйирди ки, маариф шөбәсинин метод кабинәси мүдери Ә. Мурадов сөзә башлады:

— Йох йолдашлар, даһа бу олмады. Көрүрәм сиз мән ишләмәйә гоймурсуруз. Бунлар халис мәктәб шакирдләрдирләр. Мүәллимләри онлары бурая көндәриб ки...

Ушаглар бир гәдәр дурухдулар. Ахырда бири дилләнди:

— Бағышлайыңыз, район комсомол комитәси һарададыр? Биз комсомол комитәсини ахтарырыг.

Әлиев Баһадыр һәзиевин, Баһадыр һәзиев Әкрәм Исмайыловун үзүнә бахды, Әкрәм Исмайылов да Мурадовун үзүнә бахмаг истәйирди ки... Ушаглар гапыны өртүб кетдиләр.

...Губадлы районунда бу эһвалаты охуяңлар о саат дейәчәкләр ки, бурада бизим района ишарә әдирләр. Ахы Губадлыда район пионерләр эви, бэдэн тәрбийәси комитәси, ДОСААФ идарәси вә маариф шөбәсинин метод кабинәси бир отагда ерләшир. Нә олар, гой губадлылар дейән олсун, лап онларын районуна ишарә әдирки!

З. ЗЕЙНАЛЛЫ



ИКИ „ГӘДӨШ“

— Дейәсэн енә дә арадан сүрүшүб чыхмысан?
— Әкилирдим, яхалады, дедим, йолдаш милис начальники, һавайы ерә өзүнә әзийәт вермә, сән тутуб апарсан да, я прокурор санксия вермәйәчәк, я да мәнкәмә бурахачаг.

КЕЧЭН ИЛКИ ТӘЧРҮБӘ

Бу саат мәктәбләрдә имтаһанлар ширин һазырлыг кедир. Планлар дүзәлдилер, мәсләһәт саатлары тәшкил олуруз, бир сөзлә мәктәбләрдә һәят гайнайыр...

Бакынын Зирә кәнд орта мәктәби дә бу сәһәдә башгаларындан кери галмаг истәмир. Бурада да һәят гайнайыр. Амма үстүртүлү...

Бир нечә күн бундан габаг мәктәбин директору Әбдүләли Әлиев мүәллимләрин кизли мүшавирәсини чағырды. Доғрудур, мүшавирә «имтаһанлары нә чүр кечирмәк» барәдә мүһүм бир мәсәләйә һәср олуңмушду, ләкин Әбдүләли мүәллим мәтләби чох узатмады.

— Мүәллим йолдашлар, — деди, — һамыңыз ариф адамларсыңыз, хәбәрдар олуң ки, гаршыдакы имтаһанларда мәним кечән илки тәчрүбәдән сәмәрәли истифадә этмәлисиниз! Бу гиймәтли тәчрүбәни кенишләндирән мүәллимләр олса, онларә өз тәрәфимдән «фәхри фәрман» верәчәйм.

Мәктәбә тәзә кәлмиш вә кечән илки тәчрүбәдән хәбәри олмаян чаван бир мүәллим әл галдырыб сөз истәди. Әбдүләли онун фикрини аңлады, ишарә әләйиб деди:

— Әлини ашағы сал, сәни баша салым! Тәчрүбәм чох садәдир, һансы синифдә «икиләр» нормадан артыг дүшдү позуб «үч» әләмәлисиниз! 7—8 дәрәдән зәиф олан шакирдләри дә һайызда сынаһын! Габилыйәтләри олса кәлиб борчларыны верәчәкләр. Олмаса да ки, чансагылығы олсун. Көмәклик әләйиб, голуңдан тутуб юхары синиф кечирин! Гоюн өмрүнүзә дуачы олсунлар. Хүләсә, шакирди икинчи ил о си-

нифдә отуртмайын, яхшылыгдыр, әләйин, атын дәрәя, балыг билмәсә, халыг биләр, йә'ни шакирд өзү мәтләби аңламаса, валидейнинин чаны сағ олсун... Шүбһәсиз белә һалда һәм фәзимиз юхары галхар, һәм юхары тәшкилатларыны янында үзүгара олмарыг, һәм дә кәнд ичиндә һөрмәтимиз артар. О заман сизи дә мәним кими Әли сүфрәсиндә, имам ашында, тойда, әһсанда юхары башда әйләшдирәрләр. Нә, дейәсэн фикрим сизә әян олду? Мүшавирәни бағлая биләрик, я йох?!

Чаван мүәллим енә дә әтираз әләди:

— Мән «2»ни зорла «3» әләмәк тәчрүбәсини биринчи дәфәдир ки, эшидирәм.

— Чүнки чавансан, тәчрүбән йохдур, ери кәләндә «2»ни «5» дә дөндөрмәк олар. Мәктәбимизин көһнә мүәллимләриндән хәбәр ал, сәнә десинләр!.. Көр нечә-нечә «2»ләри «5» әләмишәм. Инанмасан, журналлары әшәйи-дәлил кими төкәрләр габағына. Онда көрәрсән ки, гиймәтләри дүзәлтдикчә янларына мөһрүмү вурмушар, голуму да чәкмишәм ки, «позулуб языланлар инаның!..». Башагырысы вермәк истәмирәм, бу барәдә шүбһәли ер галса, онда өзүнү вер мәктәбин парткому Шаһбаз мүәллимни яһна!.. Бу ишин көһнә усталарындандыр...

Чаван мүәллим енә нә исә демәк истәйәндә Әбдүләли мүәллим өзүндән чыхды:

— Ай гардаш, сөзүн нәдир, илләрлә тәблиғат апарыб тәчрүбә дүзәлтмишәм, нә о ян-бу ян әләйирсән?! Сән һәлә бу илки сәрчәсэн, билдирки сәрчәйә чиб-чиб өйрәтмә!..

А. ҺҮСЕЙНЗАДӘ

ОН ИКИЙӘ БЕШ ДӘГИГӘ ГАЛМЫШ

Ағдашда дүз саат он икийә беш дәгигә галмыш күнәш чыхыр вә енә дә он икийә беш дәгигә галмыш гарлы дағлары архасына чәккир. Он икийә беш дәгигә галмыш идарәләр, мәктәбләр, китабханалар, тичарәт тәшкилатлары ишә башлайыр... Он икийә беш дәгигә галмыш ишләрини гуртарырлар.

Чаван севкиләр саат он икийә беш дәгигә галмыш бир-бири илә көрүш тә'йин әдиб көрүшүр... Он икийә беш дәгигә галмыш айрылырлар.

Бакыдан кәлән автобуслар саат он икийә беш дәгигә галмыш Ағдаша чатыр, он икийә беш дәгигә галмыш Бакыя йола дүшүрләр.

Саат он икийә беш дәгигә галмыш һава гаралыр, әвләрдә радио сәсләнир, чамаат дейир, күлүр, киноя, концертә, театра кедирләр...

Бир сөзлә, Ағдашда бүтүн эһвалатлар саат он икийә беш дәгигә галмыш баш верир...

Бу һикмәтдән акаһ олмаг истәйәнләр зәһмәт электрик саатларына баһа биләрләр... Саат он икийә беш дәгигә галмышдыр.

Ағдашылар дейир ки: «Беш айдан чохдур ки, бу саатлар әйни вахты көстәрир, иш ки, белә кедир, дейәсэн беш ил дә кечсә енә дә ағдашылар һәр иши саат он икийә беш дәгигә галмыш көрәчәкләр».

Ф. КӘРИМОВ

КӨЛЖӨ

Байбаланын кефи көк, дамагы чаг иди. Машаллап олсун пейсэринэ, чийинлэринэ, голларына баханда элэ билирсэн ки, пәһливандыр. Эйин-башы да пис дейил. Көз дэймэсин узунбогаз хром чэкмэсинин чырылтысы кэндин бу башындан лап о башына кедир. Элиачыг олмаан вэ гарагабаг адамларла онун арасы йохдур, чүнки Байбала элиачыг вэ күлүб-данышмагы севэн адамдыр. Нэм дэ һарда аш, Байбала орда башдыр. Кэндэ Байбаланы һамы таныыр, һамы билир ки, нечэ ил бундан габаг о багбан Абдулланын гызы Сәнэмлэ эвлэниб, инди дөрд ушаг атасыдыр. Бәли бизим Байбала чох сәхавәтли адамдыр. Ахы варлыга нэ дарлыг.

Дейәчәксиниз йәгин Байбала яғлы ердэ ишлэйир.

— Хейр, хейр, яғлы орда дурсун, неч шорлу ердэ дэ ишләмир. Лап кәмсавад олдуғу үчүн ону неч бир гуллуға көтүрмүрләр.

— Билдик, онда алверчидир!

— Эстәғфуруллаһ! Алвер һара, Байбала һара, кәндистан ериндэ нэ алыб сатачаг? Бир дэ онун һагг-һесабдан неч башы да чыхмыр.

— Алверчи дэ дейилсэ, демәк сизин Байбаланын «дайысы» вэ я вәзифәли шәхсләрдән гоһумлары вар ки, она да көрүм-бахым элэйирләр.

— Инанын ки, белә шей йохдур. Вар эй, эми дэ вар, дайы да вар. Анчаг онларын Байбалая көрүм-бахымы олмур. Кишинин өз эли, өз апләси, өз башыдыр. Кечән ил о да бир чүт ағ эв тикдириб үстүнә шифир вурдурду. Пишикдән тутмуш чамышына кими, йинәдән тутмуш ири күзкүлү гозгара шфанеринэ кими эвинә һәр чүр эшя алмышдыр. Пул сарыдан да неч бир корлуғу йохдур. Район мәркәзинә йолу дүшәндэ биринчи дэфә ресторана кедир, бир столун башында эйләшир. Бир дэ көрүрсән ки, о, отуран столун этрафында үч-дөрд нәфәр дэ отурду. Ейиб-ичиб гуртарандан сонра Байбала эһмалча сол элини галдырыб:— Бах неч ким элини чибинә салмаячаг,— деди вэ сотлун пулуну вериб өз сәхавәтини көстәрди.

Кэндэ, чайханада да Байбала өз һөрмәтчилинини көстәрир. Демәк олар ки, пайыз, гыш вэ язын эввәл айларында Байбаланын күнү кәндәки чайханада кечәр. Чайхананын күнүчүндэ үстүнә яшыл мүшәмбә өртүлмүш бир

стол элэ бил ки, Байбаланын адына язылмышдыр. Чайчы онун хасийәтини билдийи үчүн балача, һәм дэ назик вэ боғмалы стәкандан башга айры стәкана чай сүзмәз. Чох заман Байбала достлары илэ бурада дөш-дөшә отуруб мэээли сөзләр данышыб күлүр.

Йада исә онлар алты мэхмәр кими көй чәмән олан галын көлкәли ағач ахтарардылар. Өзү дэ элэ ердэ ки, онлары көрән олмасын. Бир дэ нәрд ойнаян заман дашларын шаггылтысыны эшидән олмасын. Бәли, яхшы бир көлкә ахтарардылар. Буна нэ варды ки, нэ чохду кәнди аягы илэ ахыб кедән су архынын гырагында дүзүлән ямышыл сачаглы сөйүд ағачлары.

Байбала көздән пәрдә асмаг үчүн илин анчаг ийирми-отуз күнүнү ишә кедәрди. Вәсса-лам! Сонра дүшәр бригадирин эл-аягына ялвар-яхар биртәһәр ки, өзүнә догсан-йүз эмәккүн яздырар, сонра архайынлашарды. Бир ахшам Байбала ичәри кирән кими арвады ондан сорушду:

— А киши, сәни идәрәйә чағырмышдылар. Нә дейирдйләр?

Байбала элини елләйиб бир балача күлүмсәди вэ:

— Ишини көр, арвад—деди— нә дейәчәкдиләр? Дедиләр ки, ишин бу гызмар вахтында һараларда олурсан? Нийә ишә чыхмырсан? Нә билим, бир аз данладылар, дәстмалы чыхарыб үзүмүн, алнымын тәрини силиб чыхыб кәлдим эвә. Аллаһ Совет һөкумәтинә өмүр версин. Дөймәк йох, сөймәк йох.

Бир ай бундан габаг, йәни кечән илин екунунда колхозун кассири отуз алты мин манаты сайыб Байбалая верәркән, Байбала додагалты нә исә мызылданды.

— Нә дедин?—дейә кассир онун үзүнә бахыб сорушду.

Байбала дишләрини көстәриб пычылдадығыны тәкрат эләди:

— Дейирәм, аллаһ арвада өмүр версин. Мангабашчысыдыр. Бир илдә 870 эмәккүнү вар. Элэ отузалты мин манат нәгд алыр.

— Бәли, бәли—дейә кассир Байбаланын сөзүнү тәсдиг эләди:—Аллаһ онун көлкәсини сәнин вэ ушагларынын үстүндән әксик эләмәсин!

Әһмәд МИРЗӘЧӘФӘРЛИ.



(Б. Котлярова бәнзәтмә)

Онун сачы, үзү гара,
Гашы гара, көзү гара.
Чәсарәтлә сәһәр-ахшам
Баш чәкир һей гоншулар.
Тәклиф әдир һамыя о,
Һинд парчасы, Чин туфлусу.
Креп-сатин, ағ габардин,
Әлчәк, чораб дүзүр чин-чин.
«Ортанчыл гардашым Гурбан
Көндәрмишдир Москвадан.
Гәшәнк күллү ал ипәкдир,
Лакин мәнә чох көдәкдир.
Сизә көзәл ярашар бу.
Хошласаныз әкәр-ону
Ятмыш олса гәлбинизә,
Мән лап учуз веррәм сизә».

«Бах нә көзәлдир шейләрим!..
Бу туфлуну эзиз әрим
Көндәрмишдир Күрчүстандан.
Кеймәк олар һәр бир заман:
Язда, яйда, пайыз-гышда,
Исти күндә, лап ягышда,
Бахаркән гызлар, кәлинләр,
Валлаһ, сизә гибтә эләр».

«Әлчәйә бах.. марал нишан!
Халам көндәриб Ригадан.
Әлләримә дардыр анчаг.
Истәйирсән верим сән тах».
Сонра бахыр о, гыйгачы,
Дейир: «Сағлыгла кей, бачы!».
Бәзән чәкир дәрин бир аһ,
Дейир «лап мүфтәдир, биллаһ!
Өзүм өлүм, бачы чаны,
Белә гәшәнк маллар һаны?!».
Бир шимшәк тәк чахыр һәр ан,
Ордан вуруб чыхыр бурдан...»

Хейрхәдир куя ки, о:
Бүтүн аләм таныр ону.
Һәм дэ әри, оғлу, гызы
Гәлбән севир бу эзизи..
Лакин гара яландыр бу!
Нә әри вар, нә дэ оғлу,
Нә халасы, гардашы вар,
Нә дэ яхын йолдашы вар.
Бакымызда яшайыр о.
Шейләри гучаг долусу
Алан кими мағазадан
Гоншулар гачыр һаман...

Ирад тутмаг олмаз она,
Гояр сәни яна-яна.
Тәһгир әдиб сөйүш сөйәр,
Лазым билсә.. һәтта дөйәр.
Чағырсан да әкәр миллис.
Арада сән оларсан пис.
Догру сөзүн чәнчәл олар,
Ишин тамам әнкал олар.
Инан ки, көз көрә-көрә
Сән дүшәрсән чәк-чевирә,
Одур ки, о, әл-гол атыр,
Гәшәнк, баһа маллар сатыр..

Шәмсәддин АББАСОВ

„КИРПИ“ НИН ТЕЛЕВИЗОРУ



—Әзиз тамашачылар! Верилишимизә башлайырыг. Сиз тәзә ишә саядығымыз телевизорда Жданов район кооперативләр иттифагынын Дашбурундакы китаб мағазасын көрүрсүнүз... Көлмәчинин кәнарына сәпәләнмиш вэ дамчы алтында галыб исланмыш китабларын дөйәри ики йүз мин манатдыр.

Әкәр сиз буна инанмырсынызса... Хейр инанмалысыныз! Чүнки телевизор һәр шейи олдуғу кими көстәрир.

«Варлы һаят» колхозунун үзвү Фәхрэд Эминов эл-аяга дүшмүшдү. О, гапы-гапы кәзип яғ тәдарүк әдирди. Гонум-гоншу күман әтдиләр ки, йәгин Фәхрэд киши оғлуна той эләйр. һәтта яхын танышларындан бири она көзәйдинлығы вериб деди:

— Аллаһ хейр версин, ай Фәхрэд дайы, дейәсэн тою хәлвәт эләмәк истәйирсэн?

Фәхрэд киши әлиндәки яғ банкасыны ерә гоюб кәлән адама тәәччүблә бахды вә деди:

— Той нәдир ай рәһмәтлик оғлу, тәзә әв тикдирирәм, ерим дарысгалдыр, ушаглар да ки, бөйүбләр.

— Бәс бу вурһавур нәдир?

— Бу яғлар да тахта-шалбан алмаг үчүндүр. Аллаһ райпунун сәдри Ибраһимовун өмрүнү узун әләсин, көмәйнимә чатды. Мәнә деди ки, 87 килограмм яғ кәтир тәһвил вер амбарымыза, көзүнү ачыб юмана кими сәнә 8 кубметр тахта-шалбан верим.

Хүләсә, 1955-чи ил сентябрын бириндә Фәхрэд Эминов зәһмәтлә топладығы яғы Масаллы район кооперативләр иттифагына тәһвил вериб мүгавилә бағлады. Бир нечә күндән сонра Эминов Ибраһимовун янына кәлиб деди:

— Йолдаш сәдр, мән көзүмү ачыб-юммушам, амма тахта-шалбандан әсәр-әләмәт көрмүрәм.

— Йох, әмичан, наһаг ерә зәһмәт чәкмисән, чүнки һәләлик тахта-шалбанымыз йохдур.

Тәзә әвин бинасы гоюлду, яваш-яваш диварлар да юхары галдырылды, анчаг тахта-шалбандан һеч бир хәбәр верән олмады. Арадан бир ай да кечди. Фәхрэд киши енә дә Ибраһимовун янына кәлди. Ибраһимов бу дәфә дә ону архайын эләйиб йола салды.

Шырһашырла яған яғыш диварларын башына бир оюн ачды ки, кәл көрәсэн. Фәхрэд Эминов бу дәрә дәзә билмәди. О, сәдри тапды. Сәдр әввәлки чавабыны тәкрат әтди:

— Тахта-шалбан алмамышыг.

— Чаным, нечә йәни алмамышыг?.. Бу вахта гәдәр үч дәфә тахта-шалбан алмысыныз.

— Онлары башга ерә көндәрмишәм.

— Әлә исә вердийим яғы зәһмәт чәкиб керн гайтарын! Чүнки сиз вердийиниз сөзүн үстүндә дуран адама охшамысыныз.

Сәдр үз-көзүнү туршударат:

— Ону әләйә билмәрәм, чүнки амбарда яғымыз йохдур.

Фәхрэд киши иши баша дүшүб шикайәтә башлады. Районда язмадығы тәшкәлат гоймады, анчаг бунларын һеч бири Эминовун дәрдинә чарә әтмәди. Фәхрэд киши инди отуруб көзләйир ки, Ибраһимов нә вахт она тахта-шалбан верәчәкдир. Ибраһимов исә белә дүшүнүр: «Сәни о гәдәр кет-кәлә салым ки, яғ сөзүнү әшидәндә үч верстликдән гачасан, тахта-шалбан сөзүнү исә һеч ағына алмаясан».

М. ИСРАФИЛ.

Кәлин

Ядында вармы сәнә той әтдиләр һәвәслә, Кәлиб тәбрик әләди гонум-гоншу бир сәслә. Чан дедин, чан әшитдин, данышанда һәр кәслә. Дөндүн нәзәрләрдә дә тәзә нүбара, кәлин!

Галдын әвдә, нә заман аягына ер әтдин, Сәни дедийин олду, өз һөкмүнү еритдин. Данлайыб-далашмагдан гайнананы әритдин, Әләдин ахшам-сәһәр күнүнү гара кәлин.

Али мәктәб гуртардын, анчаг кетмәдин ишә, Бәзәниб, бояланыб кәзмәин әтдин пешә, Әринлә дә күсүлү доланардын һәмишә, Нә гуллауға кедирдин, нә дә базара кәлин!

Бир йүк тоюг ләләйн асырдын папагындан Анчаг торпаг яғырды ятачаг отагындан. Неч хәбәрин олмазды әвиндән-ушагындан, Әвладын да позулуб дүшдү азара, кәлин!

Һәр күн сәни кәтириб-апарырды «Победа», Ерә гоймырдын «зәриф» аягыны пняда. Назын, әдан күнбәкүн олду һәддән зияда, Ахыр дедин «ЗИМ» кәрәк мәни апара, кәлин!

Көтүрүлдү арадан мөһрибанлыг, мәһәббәт, Салды сәни әлләрин нәзәриндән бу адәт. Инди өзү-өзүнә чәкирсәнми хәчәләт? һамынын үзү дөндү, галдын авара, кәлин!..

Чанан ӘФРУЗ



Өз «гыймәтини» билән адам

КИРПИ НӨМӘК ӘЛӘДИ

Журналымызын 22-чи нөмрәсиндә (1955-чи ил) «Пинәчиләр» сәрләвһәли фел'етонда Серкей Туниевин артел маркасы алтында мөһтәкирликлә мәшғул олмасы һаггында язылмышды.

Дзержински район прокурорлуғундан редакциямыза язырлар ки, фел'етонда көстәрилән фактлар тамамилә доғрудур. Серкей Туниев Дзержински район икинчи дәрә халг мөһкәмәси тәрәфиндән бир ил азадлыгдан мөһрум әдилмишдир.

«О мән дейиләм» сәрләвһәли фел'етонда (1956-чы ил, № 3) ғырылдагы Камран Мәммәдовун Коммунал-Тәсәррүфаты Назирлийнин кадр шө'бәси мүдирини Ширәлиев тәрәфиндән һимәйә әдилиб Мир Башыр район тәмир канторуна ишләмәйә көндәрилмәсиндән язылмышды.

Коммунал-Тәсәррүфаты Назирлийндин редакциямыза хәбәр вериләр ки, фел'етонда көстәрилән фактлар тамамилә доғрудур. Камран Мәммәдов вәзифәсиндән кетүрүлмүш вә иши республика прокурорлуғуна верилмишдир. Назирлийн коллекциясы Ширәлиевин һәрәкәтини исләмәш вә бундан сонра район тәмир канторларына кадр сечәркән диггәтли олмасы она тәшһирмишдир.

«Бизим данышыг мәнәтәгәси» сәрләвһәли фел'етонда (1956-чы ил, № 6) Кировабад шәһәрләрарасы данышыг мәнәтәгәсиндә олан нөгсанлардан язылмышды.

Шәһәр рабитә канторунун рәиси Нәчафов йолдаш редакциямыза хәбәр верир ки, мәктүб рабитә ишчиләринин үмуми йығынчыгында мұзакирә әдилмиш вә көстәрилән нөгсанларын дүзкүн олдуғу тәсдиг олунмушдур. Данышыг мәнәтәгәси бинасынын тәмиринә башланмыш, эләнлардакы сәһәләр дүзәдилмиш вә рабитә ишчиләри арасында әмәк интизамы мөһкәмләндирилмишдир.

«Анаданкәлмә бағбан» сәрләвһәли фел'етонда (1956-чы ил, № 6) Кировабад дәмир йолу ОРС-унун шәһәрәтрафы тәсәррүфатында бағбан вәзифәсиндә ишләйән һүсейн Көзәловун әлиәйрилиин вә ганунсуз һәрәкәтләри язылмышды.

Дәмир йол ОРС-ундан бизә язырлар ки, йохлама нәтичәсиндә фел'етонда языланлар доғру чыхмышдыр. һүсейн Көзәлов вәзифәсиндән кетүрүлмүш вә мәс'улийәтә алынмаг үчүн иши прокурорлуға верилмишдир. Шәһәрәтрафы тәсәррүфатыны мөһкәмләндирмәк үчүн бир сыра тәдбирләр көрүлмүшдүр.

Редактор — Әвәз Садыг.

Редакция һей'әти: М. Абдуллаев, И. Ахундов, С. Гәдирзадә, К. Казымзадә, С. Мәликов, Г. Мәммәдли, И. Нәчәфгулу, М. Раһим, С. Рәһман, С. Рүстәм.

«Коммунист» гәзетинин нәшри. Редакциянын адреси: Бақы, Коммунист күчәси, 11/13, 4-чү гапы, 2-чи мәртәбә. Тел. 2-67-17. Абуна гыймәти: айлығы 3 манат.

ФГ 08379. Сифриниш № 251. Тиражи 40.000. Кағыз форматы 70x105. Чанә имзаланмыш 11/V-56.

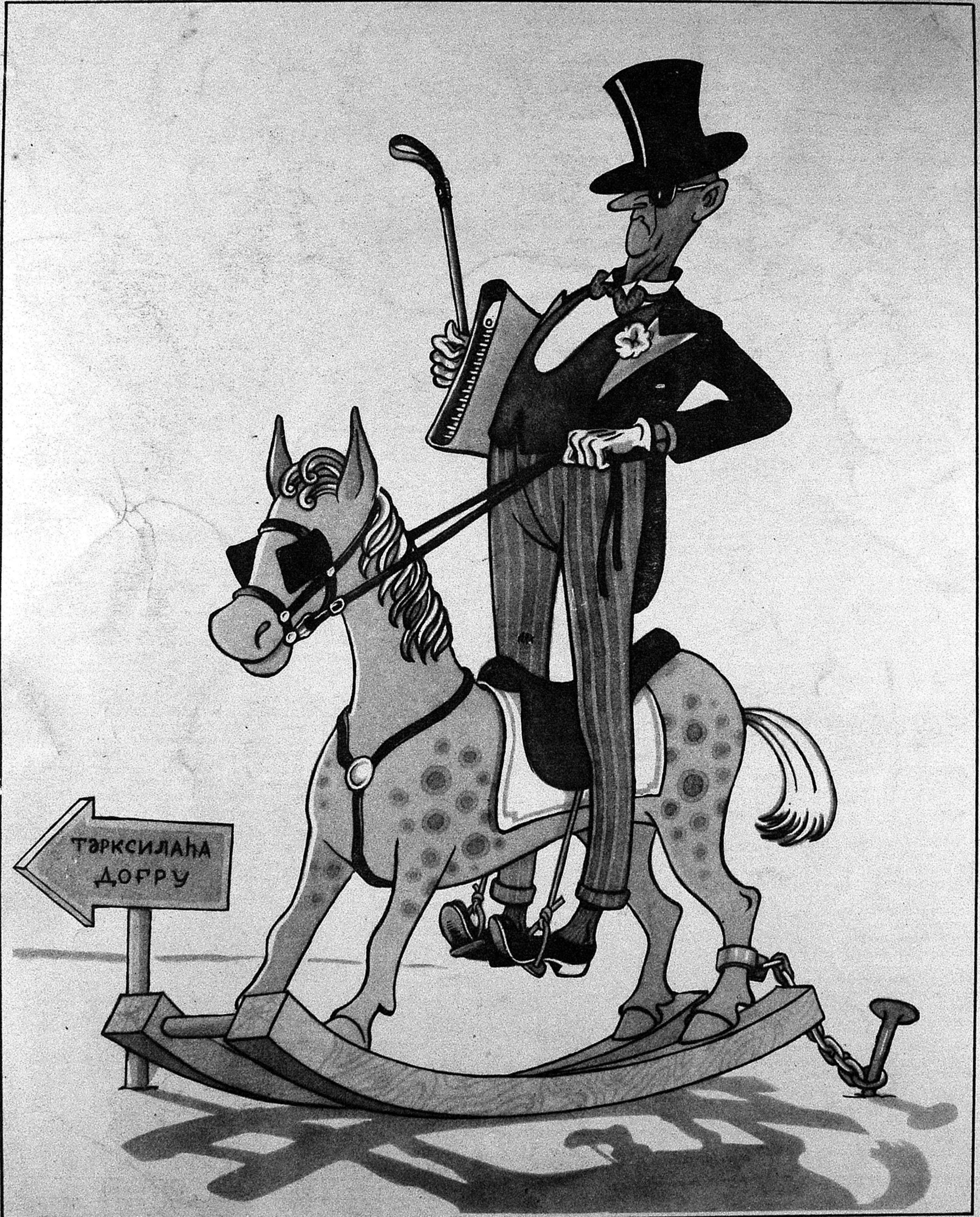
Дәрибәтчи СССР Мәдәнийәт Назирлийинин 26 комиссар алына мәрбәси. Бақы, Әли Байрамов күчәси, № 3.

M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanası

1923

Рәссам Гр. ОҺАНОВ

(Гәзетләрдән).



Герб дипломатларынын төрк-силаһ аты йорға йүрүшдә.